

สถาบันพระปกเกล้า

มาตรการทางกฎหมาย

ในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล
ข่าวสารของรัฐและการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล

Legal measures to access and utilize State Information
and Protecting Information Providers.

คณะผู้วิจัย

ธนาชัย สุนทรอนันตชัย

ปกรณ ปาลวงษ์พานิช และ กษมา สุขนิวัตน์ชัย

โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางกฎหมายแก่ประชาชน ประจำปีงบประมาณ 2560

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	3
สารบัญ	5 5
บทคัดย่อ	11
Abstract	13
บทสรุปผู้บริหาร	15
Executive Summary	26
บทที่ 1 บทนำ	38
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	38
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	46
1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย	46
1.4 คำถามการวิจัย	49
1.5 ขั้นตอนและวิธีการวิจัย	50
1.6 นิยามศัพท์	52
1.7 ขอบโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	53

บทที่ 2	ข้อความคิดเบื้องต้น และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	54
2.1	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ	55
2.1.1	สิทธิในข้อมูลข่าวสาร	55
2.1.2	สิทธิในข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	59
2.1.3	สิทธิในข้อมูลข่าวสารกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	63
2.1.4	สิทธิในข้อมูลข่าวสารกับการเข้าสู่ระบบดิจิทัล	68
2.1.5	ความหมายและประเภทข้อมูลข่าวสารของรัฐ	70
	2.1.5.1 ความหมายและความแตกต่างของ “ข้อมูลข่าวสาร ของรัฐ” “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” และ “ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ”	70
	2.1.5.2 ประเภทของข้อมูลข่าวสารของรัฐ	75
6	2.1.6 การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ ในทางระหวางประเทศ	79
	2.1.6.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	79
	2.1.6.2 กติการะหวางประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง	80
	2.1.7 การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ ในกฎหมายต่างประเทศ	81
	2.1.7.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	81
	2.1.7.2 ประเทศอังกฤษ	88
	2.1.7.3 ประเทศญี่ปุ่น	93
2.2	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล	100
2.2.1	สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนบุคคล	100
2.2.2	สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนบุคคลกับการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล	102
2.2.3	ข้อจำกัดของการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล	107
2.2.4	ความหมายและประเภทข้อมูลส่วนบุคคล	109

บทที่ 2	ข้อความคิดเบื้องต้น และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	54
2.1	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ	55
2.1.1	สิทธิในข้อมูลข่าวสาร	55
2.1.2	สิทธิในข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	59
2.1.3	สิทธิในข้อมูลข่าวสารกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	63
2.1.4	สิทธิในข้อมูลข่าวสารกับการเข้าสู่ระบบดิจิทัล	68
2.1.5	ความหมายและประเภทข้อมูลข่าวสารของรัฐ	70
	2.1.5.1 ความหมายและความแตกต่างของ “ข้อมูลข่าวสาร ของรัฐ” “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” และ “ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ”	70
	2.1.5.2 ประเภทของข้อมูลข่าวสารของรัฐ	75
2.1.6	การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ ในทางระหว่างประเทศ	79
	2.1.6.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	79
	2.1.6.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง	80
2.1.7	การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ ในกฎหมายต่างประเทศ	81
	2.1.7.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	81
	2.1.7.2 ประเทศอังกฤษ	88
	2.1.7.3 ประเทศญี่ปุ่น	93
2.2	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล	100
2.2.1	สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนบุคคล	100
2.2.2	สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนบุคคลกับการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล	102
2.2.3	ข้อจำกัดของการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล	107
2.2.4	ความหมายและประเภทข้อมูลส่วนบุคคล	109

3.1.2	การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	176
3.1.3	การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540	182
3.1.4	การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ ตามร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ.	200
3.1.5	การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐตาม ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพพลเรือน พ.ศ.	208
3.1.6	การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ ตามพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	216
3.1.6.1	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ.2535	216
3.1.6.2	พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550	219
3.1.6.3	พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558	221
3.1.6.4	พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518	223
3.1.6.5	พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530	224
3.2	การคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลตามกฎหมายไทย	225
3.2.1	พัฒนาการเกี่ยวกับการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลในประเทศไทย	225
3.2.2	การคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย	227
3.2.3	การคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540	230
3.2.4	การคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลตามร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.	235

3.2.5 การคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลตามพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	244
3.2.5.1 กลุ่มกฎหมายที่ให้การคุ้มครองปกป้องสิทธิในความ เป็นอยู่ส่วนบุคคลในข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล	244
3.2.5.2 กลุ่มกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐในการแทรกแซงสิทธิในความ เป็นอยู่ส่วนบุคคลในข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล	265
3.3 สถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ข่าวสารของรัฐและการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลในประเทศไทย	273
3.3.1 ปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540	273
3.3.2 ปัญหาการขัดกันของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540 กับกฎหมายเฉพาะ	281
3.3.3 ปัญหาความมั่นคงแห่งสิทธิในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ วินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร	284
3.3.4 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ	292
3.3.5 ปัญหาการถูกล่วงละเมิดในข้อมูลส่วนบุคคล	293
3.3.6 ปัญหาการถูกฟ้องหมิ่นประมาทเพื่อปิดปาก	295
บทที่ 4 ผลการวิจัยภาคสนาม	300
4.1 การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ	301
4.1.1 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ	301
4.1.2 การได้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐ	319
4.2 การคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล	322
4.2.1 แนวคิดพื้นฐานของการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล	322
4.2.2 การคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540	326
4.2.3 การคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูลตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลและกฎหมายอื่นๆ	330